

เรื่องวิทยานิพนธ์

คติความเชื่อที่มีผลต่อตัวเรือนเผ่าลาวลุ่มในเขตเมืองหลวง

พระบาง

ผู้เขียน

นาง วิไลมอญ พงศ์สวัสดิ์

ปริญญา

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (สถาปัตยกรรมศาสตร์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร. สันต์ สุวัจนราภินันท์

บทคัดย่อ

การอนุรักษ์เรือนพื้นถิ่นของเรือนลาวลุ่มในเขตอนุรักษ์เมืองหลวงพระบาง ถือได้ว่าเป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการเข้ามามีบทบาทของการเข้าไปเป็นมรดกโลกและองค์กรที่เข้ามาดูแล เช่น องค์กร UNESCO จำนวนของเรือนลาวลุ่มที่ได้รับการอนุรักษ์และก่อสร้างขึ้นมาใหม่นั้นมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นไม่ใช่เพียงเพื่อต่อลมหายใจให้กับเรือนพื้นถิ่นดั้งเดิมของชาวลาวลุ่ม แต่ยังเป็นการสร้างขึ้นมาเพื่อตอบรับการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวผู้มีจิตใจที่รักและแสวงหาธรรมชาติที่มีต่อความเป็นพื้นถิ่น แต่ทว่าจากมุมมองของคนลาวลุ่มแล้วสิ่งที่เกิดขึ้นกับการอนุรักษ์เรือนลาวลุ่มดังกล่าวกลับเป็นเพียงการอนุรักษ์ทางด้านรูปแบบเท่านั้น ขาดการคำนึงถึงจิตวิญญาณของการอยู่อาศัยขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบต่อๆ กันมาโดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับ “ความเชื่อในการปลูกเรือน”

ปัจจุบันการพัฒนาภายใต้กรอบคิดของประเทศที่ใช้แนวคิดทางสังคมนิยม และวิทยาศาสตร์ จึงมีผลทำให้พิธีกรรมและคติความเชื่อที่มีความหมายทางส่วนรวมแบบดั้งเดิมมีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย กลายเป็นพิธีกรรมและคติความเชื่อที่ตอบสนองตามความต้องการของปัจเจกบุคคลมากขึ้น โดยเป็นที่พึงพอใจของแต่ละคนเป็นสำคัญ และที่สำคัญเมื่อพื้นฐานการผลิตของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป บทบาทหน้าที่ของพิธีกรรมและคติความเชื่อในการปลูกเรือนลาวลุ่มเริ่มมีการสูญหายไปตามกาลเวลา อำนาจที่ถูกใช้ผ่านคติความเชื่อในการควบคุมวิถีชีวิตของคนในสังคมเริ่มเสื่อมถอยไม่สามารถอธิบายสิ่งต่างๆ ได้เหมือนเดิม เช่น ความเชื่อที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การเลือกไม้ การเลือกดิน ผลที่เกิดขึ้นตามมาคือการนำเอารูปแบบ เทคนิควิธีการในการปลูกเรือนลาวลุ่มมาใช้โดยหวังผลในการรักษาภาพตัวแทนของชาวลาวลุ่ม ในขณะที่

จิตวิญญาณและวิถีชีวิตของชาวลาวลุ่มซึ่งอยู่นอกเหนือรูปทรงที่ปรากฏให้เห็น ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ “เรือนลาวลุ่ม” มีความสมบูรณ์ กลับถูกละเลยและมองข้าม

ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้ “คติความเชื่อที่มีผลต่อตัวเรือนเผ่าลาวลุ่มในเขตเมืองหลวงพระบาง” งานวิจัยชิ้นนี้ไม่ได้ต้องการที่จะเข้าไปทำการคลี่คลายถึงต้นตอหรือการเกิดขึ้นของคติความเชื่อ แต่ทว่ามีมุมมองที่ว่าคติความเชื่อเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเฉพาะพื้นที่ และทำหน้าที่ควบคุมโครงสร้างทางสังคมดั้งเดิมของชาวลาวลุ่มให้มีความผาสุก สามัคคี และสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ซึ่งคติความเชื่อเหล่านี้มักจะถูกบันทึกไว้ในลักษณะของเรื่องเล่า บันทึกไว้ในคัมภีร์โบราณ ซึ่งนับวันก็เริ่มที่จะเสื่อมสลายไป ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์ความรู้ ความสัมพันธ์ทางคติความเชื่อ และการปลุกเรือนของเผ่าลาวลุ่มในเขตเมืองหลวงพระบาง ในขณะเดียวกัน เพื่อศึกษา และวิเคราะห์ถึงปัจจัยและอิทธิพล ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง การคงอยู่ และสูญหายไปของคติความเชื่อของการปลุกเรือนของเผ่าลาวลุ่มในเขตเมืองหลวงพระบางที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาตั้งแต่ปี 1940 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยชิ้นนี้ จะสามารถได้เข้าใจและจัดกลุ่มความสัมพันธ์ทางคติความเชื่อของการปลุกเรือนและตัวเรือนที่ปรากฏของเผ่าลาวลุ่ม และสามารถรู้ถึงปัจจัยและอิทธิพลของการคงอยู่ การเปลี่ยนแปลง และการสูญหายไปของคติความเชื่อในการปลุกเรือนของเผ่าลาวลุ่ม ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของเผ่าลาวลุ่มให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

Thesis Title	Moral-Belief Effecting in The Construction of Lao Lum's Houses in Lung Prabang Area
Degree	Master of Architecture (Architecture)
Author	Mrs. Vilaymone Phongsavath
Thesis Advisor	Dr. Sant Suwatchapinun

ABSTRACT

The conservation of Lao Lum's house in Luang Prabang's heritage protection zone is an important condition for foreign organizations such as UNESCO to supervise Luang Prabang in terms of the world heritage city. A number of conserving and reconstructing Lao Lum's houses aims not only to maintain the origin of vernacular value, but also to respond to a rising number of tourists who appreciate in nature and locality. However, from the Lao Lum's viewpoint, what happens to the conservation and reconstruction of Lao Lum's houses is considered only on the surface or the physical appearance without 'the soul'. In other words, there is a vital part of constructing house that is 'moral-belief' which we need to take into a consideration.

Nowadays, the policies under communist legacy concept have an impact to the 'moral-belief' transformation. This transformation can be seen in individual life, in particular of how they live their life and of supporting their belief. When the foundation of the community has changed, the use of moral-belief in constructing Lao Lum's house begin to disappear. The state authority began to control people livelihood and depreciate the origin value. Various processes and materials using to perform such the ritual have begun to change such as natural resources, a wood selection, and site discrimination. The consequence is the change in format, techniques, and the way of constructing the house. Although the characteristic of Lao Lum's house still remains, the spirit and custom based on the 'moral-belief' of Lao Lum's people are neglected and overlooked.

Therefore, this research, "Moral-Belief Effecting in The Construction of Lao Lum's Houses in Luang Prabang Area" aims not to unravel the origin or occurrence of the moral-belief of Lao Lum people, rather to explore how the moral-belief is related to the specific location, functioning to control the structure of community, and to guide the way of living in harmonious with nature, having unity, and being happiness with their life. This 'moral-belief' is memorized by retelling story and inscribing in antique scriptures or canons which are deteriorating everyday. This research purposes to summarise, categorise, analyze, and synthesis the moral and belief information related to the process and the custom of how the Lao Lum's house is constructed in Luang Prabang. This research is also embraced the factors and influences from the period of 1940 to the present that impact the 'moral-belief' of Lao Lum, on the one hand encouraging them to remain and use in constructing Lao Lum's house today; on the other hand, discouraging them to unusable and disappear. The advantage of this research is that it provides an understanding and categorization of the area of the

‘moral-belief’; the factors and the influences that have an impact on the ‘moral-belief’ for constructing Lao Lum houses; and finally, it can be used as a guideline for the development of the conservation and reconstruction of Lao Lum’s houses in the future.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved